گزارش

رحیم زیادعلی

طرح اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها به مذاق دولتی‌ها خوش نیامد!

مجلس جاده «برجام یک‌طرفه» را بست

نمایندگان برای توقف پروتکل الحاقی یک ماه فرصت دادند

نماینـدگان مجلـس شـورای اسـلامی روز گذشته با ۲۵۱ رأی به کلیات طرحی رأی دادند که هـدف آن «لغو تحریم»هاست؛ طرحی که گرچه به مـذاق دولتی‌ها خوش نیامـده و آن را علیه «برجـام» توصیف کردنـد؛ اما محمدباقر قالیبـاف، رئیـس مجلـس شـورای اسـلامی آن را «پایـان بـازی یک‌طرفـه» توصیف کرد.

علی ربیعـی، سـخنگوی دولت روز گذشـته در نشسـت خبری خود در پاسـخ به پرسشی درباره طرح نمایندگان مجلس شـورای اسلامی گفت: «به نظر دولت، موضوع از اختیارات شـورای عالی امنیت ملی اسـت و مسـئولیت هر گونه تصمیم درباره برجام و برنامه‌های هسته‌ای براساس اصل ۱۷۶ قانون اساسی فرا قوه‌ای بوده است، هیچ نهاد و قوه‌ای به تنهایی نمی‌تواند خارج از این چارچوب اقدام کند و به نظر می‌رسد مجلس هم نمی‌تواند در این موضوعات وارد شود...» پس از این اظهار نظر بود که علیرضا سلیمی، عضو هیئت رئیسه مجلس از قالیباف خواست به دولت تذکر دهد تا شأن مجلس را رعایت کند و به کار اجرا بپردازد. سلیمی گفت: به نظر می‌رسد تذکر جدی به دولت داده شود تا آنها وظایفشـان را بدانند و نمی‌توانند هم در جایگاه دولت باشند و هم در جایگاه شورای نگهبان و قوه قضائیه. این موضوع البتـه با واکنش چند نماینده دیگر هم مواجه شد و آن را «دخالت» دولت در امور قانونگذاری توصیف کردند.

محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی بعد از تصویب کلیات طرح اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت از منافع ملت ایران اظهار داشت: با تصویب کلیات این طرح مجلس این پیغام را به دشمنان ایران اسلامی داد که بازی یک‌طرفه پایان پیدا کرده است. پس از اظهارات قالیباف، نمایندگان مجلس شـعار الله اکبر، مرگ بر اسرائیل، مرگ بر امریکا، خونی که در رگ ماست هدیه به رهبر ماست، حسین حسین شعار ماست شهادت افتخار ماست، ای رهبر آزاده آماده‌ایم آماده، از مصوبه خود که در راستای منافع ملی ایرانیان و همچنین لغو تحریم‌ها و کاهش مشکلات معیشتی مردم است، دفاع کردند.

■ باز شدن قفل صنعت هسته‌ای و مقابله با تحریم‌ها

سخنگوی کمیسیون امنیت ملی در توضیح این طرح گفت: طرح مذکور چند هدف را دنبال می‌کند، هدف اول باز شدن قفل‌هایی است که بر صنعت هسته‌ای کشور وارد شـده اسـت، احیای این برنامه در واقع پیگیری اهداف شهدایی مانند شـهید فخری‌زاده و شهید شهریاری و سـایر شهدای هسته‌ای کشور است؛ افرادی که برای پیشرفت و توسعه کشور جان خود را فـدا کرده‌اند. امروز ما بـه عنوان نمایندگان انقلابی تلاش می‌کنیم مسـیر حرکت این شهدا و مسیر پیشرفت و توسعه کشور را احیا کنیم. برنامه هسته‌ای کشور باید طبق نیازها به پیش رود و انتظار داریم پس از تصویب این طرح توسعه پیدا کرده و روند آن تسریع یابد. وی به هدف دوم این طرح اشاره کرد و افزود: مقابله با تحریم‌هایی را که از سمت کشورهای غربی به ما اعمال می‌شود، باید هدف دوم طرح فوق دانست، باید این اعمال تحریم‌ها را هزینه‌مند کنیم. تحریم علیه ایران رفتار بـی هزینه‌ای نخواهد بود و تغییر محاسبه غلط دشمنان هدف این طرح است. باید به نحوی پیش رویم کـه نه فقط اعمال تحریم هزینه‌مند باشد، بلکه تخریب امنیت این مردم و به شهادت رساندن دانشمندان هسته‌ای و مقام سیاسی معاون وزیر دفاع ما، رفتار بی هزینه‌ای نخواهد بود.

■ مجلس به جاده یک‌طرفه پایان داد

دکتر قالیباف در جلسه علنی نوبت عصر و در جریان تصویب طرح دو فوریتی اقـدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت از ملت ایران از سوی نمایندگان، گفت: این طرح طی دو جلسـه به تصویب رسید که فرصت خوبی را برای مجموعه هسته‌ای کشور در بعد تحقیقاتـی و صنعتی ایجـاد می‌کند. وی تصریح کرد: چند سالی است که تعهدات یک‌طرفه براساس برجام اجرا می‌شود ولی طرف‌های قبلی به تعهدات‌شان پایبند نبوده و به آن عمل نکردند؛ در واقع تعهدات ما پابرجا بوده اما غربی‌ها تعهدات برجامی را اجرایی نکردند.

رئیس مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه مجلس با تصمیم امروز به جاده یک‌طرفه پایان داد، اظهار داشـت: البته در این طرح به غربی‌ها فرصت داده شده تا به تعهدات برجامی خود عمل کنند. غربی‌ها نه تنها به تعهدات‌شـان عمل نکردند بلکه شاهد خرابکاری‌هایـی در نطنـز بودیم کـه به صنعت کشورمان آسیب رساند و حتی اقدامات تروریستی مانند ترور شهید فخری‌نژاد را نیز محکوم نکردند. وی اظهار داشـت: نمایندگان امروز تلاش کردند با این تصمیم شـاهد رفع تحریم باشیم و غربی‌ها باید بدانند تا به تعهدات‌شان عمل نکنند این مسیر پیش خواهد رفت. البته اگر به تعهدات برجامی عمل کنند براساس ماده ۷ این طرح، موضوع قابل مذاکره خواهد بود.

■ مواد نه‌گانه طرح چیست؟

طرح اقدام راهبری برای لغو تحریم‌ها ۹ ماده دارد که دولت مکلف است برای لغو تحریم‌ها غنی سازی ۲۰ درصدی را عملیاتی کند و سازمان انرژی اتمی هم استفاده از سانتریفیوژهای نسل ۶ و ۸ و همچنین ساخت رآکتور آب سنگین شبیه رآکتور سابق اراک، ساخت کارخانه اورانیوم فلزی را در دستور کارش قرار دهد. مواد نه‌گانه این طرح به شرح زیر است:

ماده ۱: سازمان انرژی اتمی ایران موظف است ظرف مدت دو ماه پس از تصویب این قانون، سـالانه به میزان حداقل ۱۲۰ کیلوگـرم اورانیوم با غنای ۲۰ درصد در تأسیسات شهید علیمحمدی فردو تولید و در داخل کشور ذخیره کند و نیز نیازمندی‌های صلح‌آمیز صنایع کشور به اورانیوم با غنای بالای ۲۰ درصد را به طور کامل و بدون تأخیر تأمین کند.

ماده ۲: در جهت تحقـق ظرفیت یکصد و نود هزار سو غنی سازی، سازمان انرژی اتمی ایران، مکلف است پس از تصویب این قانون، ظرفیت غنی سازی و تولید اورانیوم غنی سـازی شـده با سطح غنای متناسـب هر یک از مصارف صلح‌آمیز کشـور، به میزان ماهانه حداقـل ۵۰۰ کیلوگرم افزایش دهد و نسبت به نگهداری و انباشـت مواد غنی شده در کشـور و مصرف معین حجم مذکور اورانیوم غنی سازی شده، اقدام کند.

ماده ۳: برای تحقق هدف مندرج در ماده ۲، سازمان انرژی اتمی موظف است ظرف مدت سه ماه عملیات نصب، تزریق گاز، غنی سازی و ذخیره‌سازی مواد را تا درجه غنای مناسب، با حداقل ۱۰۰۰ عدد ماشین IR-2m در بخش زیرزمینی تأسیسـات شـهید احمدی روشن نطنز آغاز کند. همچنین سازمان انرژی اتمی مکلف است در همین بازه زمانی، هر گونه عملیات غنی سازی و تحقیق و توسعه با ماشین‌های IR-6 را به تأسیسات شـهید علیمحمدی فردو منتقل و عملیات غنی‌سازی را با حداقل ۱۶۴ ماشین از این نوع آغاز کند و آن را تا انتهای سال ۱۳۹۹ به ۱۰۰۰ ماشین توسعه بدهد.

ماده ۴: سـازمان انرژی اتمی موظف است نسبت به بهره‌برداری از کارخانه تولیـد اورانیوم فلزی در اصفهان طی پنج ماه از تصویب این قانون اقدام کند.

ماده ۵: سازمان انرژی اتمی ایران وظیفه دارد، رآکتور ۴۰ مگاواتی آب سنگین اراک را که به موجب برجام در حال بازطراحی و بهینه‌سـازی می‌باشد، ظرف مدت چهار ماه از تاریخ تصویب این قانون با برنامه زمانبندی معین از طریق احیـای قلب رآکتور به شرایط قبل از برجام برگرداند. همچنین همزمان با عملیات بهینه‌سازی و راه‌اندازی رآکتور ۴۰ مگاواتی آب سنگین اراک، نسبت به طراحی و ساخت یک رآکتور آب سنگین ۴۰ مگاواتی جدید با هدف تولید رادیو ایزوتوپ‌های بیمارستانی با جدول زمان‌بندی اقدام کند. جدول زمان‌بندی این موضوع باید ظرف یک ماه به اطلاع مجلس برسد.

ماده ۶: دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است بر اساس بندهای ۳۶ و ۳۷ برجام، ظرف مدت دو ماه از تصویب این قانون، دسترسی‌های نظارتی فراتر از پروتکل الحاقی بر اساس برجام را متوقف کند.

ماده ۷: دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است پس از سه ماه از تصویب این قانون، گزارش دقیق اقدامات انجام شده از جانب طرف‌های برجامی در زمینه بازگشت به اجرای تعهدات‌شان وفق برجام و رفع کلیه تحریم‌ها علیه جمهوری اسلامی ایران را به مجلس شورای اسـلامی ارائه کند. چنانچه تا آن تاریخ روابط بانکی ایران در اروپا و میزان خرید نفت آنها از ایران به شـرایط عادی و رضایت‌بخش بازنگشته باشد، دولت مکلف است اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی را متوقف نماید؛ و چنانچه طرف‌های مقابل برجام به اجـرای تعهدات خـود در برجام بازگشته باشند، دولت مکلف است پیشنهاد اقدام متقابل ایران در بازگشت به تعهدات برجامی را به مجلس ارائه کند. این پیشنهاد ظرف مدت حداکثر یک ماه در مجلس تصمیم‌گیری خواهد شد. ماده ۸: چنانچه اعضای ۱+۴ نسبت به اجرای تعهدات خود و رفع تحریم‌های هسته‌ای، نظامی، حقوق بشری و ... علیه جمهوری اسلامی ایران اقدام کنند، دولت موظف اسـت گزارش دقیق اقدامات انجام شده و نیز پیشنهاد اقدام متقابل جمهوری اسلامی ایران در جهت بازگشـت به تعهدات را بـه مجلس ارائه دهد. این پیشـنهاد ظرف مدت یک ماه به همراه گزارش کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس، جهت تصمیم گیـری در صحن مجلس بررسی می‌شود.

ماده ۹: مستنکفین از اجرای این قانون به تناسب، امتناع یا ممانعت از اجرا بـه طبقات چهار تا هفت طبقات مجازات تعزیری قانون مجازات اسـلامی مصوب ۱۳۹۲ محکوم می‌شوند.

■ فرصت یک ماهه برای توقف پروتکل الحاقی

پس از تصویب کلیات طرح، نمایندگان در دو نوبت صبح و عصر وارد بررسی جزییات شدند. در جریان بررسی ماده ۱ حسینعلی حاجی دلیگانی پیشنهاد افزودن عبـارت «جهت مسـائل صلح‌آمیز» پس از عبارت «تصویب این قانـون» را مطرح کرد که نمایندگان این پیشـنهاد را با ۱۴۴ رأی موافق، به تصویب رساندند. براساس ماده ۱ اصلاح شده طرح مذکور؛ در راستای تأمین شروط نه‌گانه مقام معظم رهبری در خصوص توافق هسته‌ای، سازمان انرژی اتمی ایران موظف اسـت بلافاصله پس از تصویب این قانون، جهت مسائل صلح‌آمیز نسبت به تولید اورانیوم با غنای ۲۰ درصد اقدام و سالانه به میزان حداقل ۱۲۰ کیلوگرم آن را در داخل کشور ذخیره کند. همچنین سـازمان مذکور موظف است نیاز کشـور برای مصارف صلح‌آمیز به اورانیوم با غنای بالای ۲۰ درصد را به طور کامل و بدون تأخیر تأمین کند. نمایندگان همچنین با مـواد ۲، ۳، ۴ و ۵ این طرح موافقت کردند. در تبصره ماده ۳ ذکر شده است: سازمان انرژی اتمی ایران مکلف است برای انتخاب و تعیین مکان نصب و استقرار ماشین‌های ذکر شده، استانداردهای سـازمان پدافند غیر عامل را اخذ و اجرا نماید. دولت همچنین مکلف شـد در صورت عدم اجرای کامل تعهدات کشورهای طرف توافق هسته‌ای در قبال ایران «یک ماه» پس از تصویب این قانون، اجرای «تعهدات فراپادمانی» را متوقف کند. این پیشـنهاد در نشسـت علنی دیروز مجلس و در جریان بررسی ماده ۶ طرح دو فوریتی اقدام راهبردی برای رفع تحریم‌ها از سوی الیاس نادران مطرح شد و نمایندگان با آن موافقت کردند. در پی این تصمیم؛ به گفته نـادران دولت از زمـان تصویب این قانون در مجلس (دیروز) یک ماه فرصت دارد تا تعهدات فراپادمانی خود را متوقف کند و این به آن معناست که هر چیزی مربوط پروتکل الحاقی و کمتر و بیشتر از آن جزو تعهدات دولت نخواهد بود و فقط ایران در حد NPT به تعهدات عمل می‌کند.

ویژه

شلختگی گفتاری تحلیلگر اصلاح‌طلب

عباس عبدی زیاد می‌نویسد و این ماه‌ها آنقدر نوشتنش زیاد و زیادتر شده که نوشته‌هایش هر روز بیشتر از استناد و منطق خالی شده و گویا فقط می‌نویسد که نوشته باشد تا شاید از قافله تحلیل‌گری عقب نماند. هر روز از خوشحالی عده‌ای در ایران به دلیل رأی آوری بایدن می‌نویسد؛ استنادی هم ندارد. فقط چون همه مثل اصلاح‌طلبان از رأی آوری بایدن ذوق زده نشده‌اند، برچسب ناراحتی از رأی نیاوردن ترامپ می‌خورند؛ شعار جرج بوش بعد از ۱۱ سپتامبر هم همین بود؛ یا با ما هستید و یا علیه ما. عباس عبدی هم مثل جرج بوش فکر می‌کند اگر کسی ذوق‌زده و شادمان از آمدن بایدن نشد و با اصلاح‌طلبان نبود، پس یعنی ناراحت از رفتن ترامپ است. حالا هزار بار هم که بگوییم سگ زرد و شغال برادر هستند، می‌خواهند خودشان را به نشنیدن بزنند! عبدی زیاد می‌نویسـد و تکرار و زیاده گویـی را هم جزیی از استدلال دانسته لابد؛ مثلاً او بارها نوشته که در دولت قبلی ۷۰۰ یا ۸۰۰ میلیارد دلار پول هدر شد؛ گویی پول خرد است که حالا ۱۰۰ میلیارد دلار این طرف و آن طرفش فرقی نکند! استدلالی هم ندارد، فقط می‌گوید. اخیراً حتی نفوذ اسرائیل و ترورها را هم به دولت قبلی ربط داده، کنتور که نمی‌اندازد، روزنامه‌نگار می‌تواند هر روز بنویسـد و تکرار کند و کسی هم نپرسد سند ادعایت کجاست!

روز گذشـته اما او نکات جالب توجهی در مورد «شـلختگی گفتاری» مسـئولان در روزنامه اعتماد نوشت، یادداشتی که گرچه درست است، اما یکی از مصداق‌هایش خود اوست: «اگر بخواهیم برای ایران یک ویژگی منحصر به فرد تعریف کنیم که در دیگر جوامع کمتر دیده می‌شود، باید بر شلختگی گفتاری دهها و بلکه صدها صاحب سـخن که هر کدام در یک پستی مسئول هستند انگشت نهاد. شلختگی گفتاری یعنی حرف‌های بی‌معنا زدن یا بیان گزاره‌های پوچ و این‌همانی، یا اظهاراتی که مستوجب جرم و مجازات اسـت، یا القای کلماتی که معنای دیگری را به ذهن متبادر می‌کند و... انواع و اقسـام گزاره‌های بی‌معنی و نادرست یا دروغ را می‌توان برشمرد که اعتبار سخنان آنان را به کلی زایل کرده است.»

عبدی کـه خود نیز دچار همین شـلختگی گفتاری اسـت، می‌نویسد: «شـلختگی گفتاری ناشی از شـلختگی فکری و نداشتن سازمان فکری منسجم است که در نهایت به شلختگی رفتاری و عملی نیز منجر می‌شود. شلختگی گفتاری محصول نوعی انحراف در سیاست اسـت که البته خودش نیز به نوعی این انحراف را تقویت می‌کند. شـلختگی گفتاری ریشـه در عوامل گوناگونی دارد. بی‌ریشه بودن یا وجود و فرهنگ لمپن سیاسی یکی از علل رشد این نوع گفتار است. فقدان پاسخگویی در جامعه، مسئولان را مصون از نظارت می‌کند و این به بیان اظهارات غیرمسئولانه آنان کمک می‌کند، چرا که متوجه ایراد اظهارات خود نمی‌شوند. در واقع در غیاب رسانه‌های مستقل این ادبیات رشد می‌کند.» او در ادامه، «فقدان مرزبندی‌های تخصصی و حرفه‌ای» را دلیل دیگر این شلختگی می‌داند و بعد می‌نویسد: «همه درباره همه مسائل و با هر سطحی از اطلاعات داشته یا نداشته حرف می‌زنند و هیچ کس هم نیست که از آنان حساب بکشد که، تو به دلیل جایگاه رسمی، چرا وارد عرصه‌ای شده‌ای که ربطی به جایگاه رسمی تو ندارد؟»

عبدی البته خود هیچ‌گاه پاسخگوی ادعاهایش نبوده؛ و البته در هر زمینه‌ای هم اظهار نظر می‌کند. بله، یادداشت او درست است، چون حداقل یک مصداقش مقابل چشم ماست؛ عباس عبدی!

یادداشت

محمد اسماعیلی

تعلیق تعهدات برجام منطبق با قواعد حقوقی است

«تعلیق تعهدات اساسـی برجام» توسط مجلس شـورای اسلامی با هدف کاهش «پیامدهای حقوقی» ناشـی از تعهـدات ایران در متن توافقنامه هسته‌ای بنا به دلایلی که در ادامه خواهد آمد اقدام مهمی به شمار می‌آید.

اگر چه روز بعد از خروج ایالات متحده امریکا از برجام (۱۸ اردیبهشت سال ۹۷) بهترین زمان برای توقف اجرای تعهدات اولویت دار برجامی توسـط ایران بود و در همـان مقطع زمانـی نیز از ضـرورت اجرای «تعلیق تعهدات» در همین سـتون گفته شـد اما بنا بـه دلایلی که دولت و دستگاه دیپلماسی مطرح کرد و امروز همان را تکرار می‌کند، طرف ایرانی کماکان تعهدات منـدرج در برجام را به صورت یکجانبه اجرا می‌کند. بعد از تصویب کلیات طـرح دو فوریتی اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت حقوق ملت ایران توسـط مجلس، دولت مخالفت خود را با این طرح اعلام کرد و سـخنگوی دولت دراین باره گفت: «مجلس نمی‌تواند درباره موضوعاتی مثل برجام وارد شـود و این موضوع از اختیارات شورای عالی امنیت ملی است. مفاد این طرح شامل افزایش غنی‌سازی و عدم اجرای پروتکل الحاقی، کمکی به لغو تحریم‌ها نمی‌کند.»

مهم‌ترین پرسش این است که آیا مجلس صلاحیت تصویب قانونی با کیفیت یاد شـده را دارد؟ و چگونه می‌توان عواقب حقوق بین الملل تعلیق و یا لغو تعهدات ایران را کاهش داد؟

۱- بر اساس اصول قانون اساسی و برخلاف ادعای دولت، اقدام مجلس منطبق با قانون است.

اصل ۱۷۶ قانون اساسـی در شرح وظایف شـورای عالی امنیت ملی می‌گوید: «۱- تعیین سیاست‌های دفاعی- امنیتی کشور در محدوده سیاسـت‌های کلی تعیین شـده از طرف مقام رهبری؛ ۲- هماهنگ نمودن فعالیت‌های سیاسی، اطلاعاتی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در ارتباط با تدابیر کلی دفاعی - امنیتـی و ۳- بهره گیری از امکانات مادی و معنوی کشور برای مقابله با تهدیدهای داخلی و خارجی.»

همانطور که در این اصل تشـریح شده اسـت «تعیین سیاست‌ها» و «هماهنگ نمودن قوا و دستگاه‌های ذیربط در تدابیر دفاعی-امنیتی» وظیفه شورای عالی امنیت است و این وظایف با «قانونگذاری» همانند آنچه در مجلس صورت می‌گیرد، متفاوت اسـت. این شورا بر اساس مفاد قانون اساسی درباره تعیین سیاست‌های «کلی» نظیر «سیاست ایران جهت حفظ اسـتقلال و منافع ملی در مذاکرات هسـته‌ای» به عنوان یک سیاست بالادستی سیاست خارجه صلاحیت داشته حال اینکه چطور این سیاست بالادستی اجرا شود و مصادیق آن چیست در اختیار مجلس است. درمقابل مجلس بر اساس اصل ۷۷، ۸۴، ۸۵، ۸۶ قانون اساسی حق قانونگذاری در کلیه امور کشور را داراست (آن‌هم به صورت مطلق). اصل ۷۷ قانون اساسـی بیان می‌کند: «عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، قراردادها و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.» در اصل ۸۶ نیز می‌آید: «نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر و رأی خود کاملاً آزادند و نمی‌توان آنها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده‌اند یا آرایی که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خـود داده‌اند تعقیب یا توقیف کرد.»

نکته دیگر آنکه مصوبات شورای عالی امنیت ملی طبق قانون باید به تأیید رهبر انقلاب برسد. در مصوبه شورای عالی امنیت ملی «درباره برجام» نیز، رهبری پذیرش و تأیید این مصوبه را مشروط به ۹ شرط کردند. اتفاقا طرح امروز مجلس در راسـتای شروطی است که ایشان برای پذیرش توافق هسته‌ای مطرح کردند و بنابراین قانونی است.

دیگر آنکه هیچ کجای قانون اساسی شورای عالی امنیت ملی مافوق مجلس شورای اسلامی معرفی نشده اسـت تا به‌واسطه آن این شورا در تصویـب قانونی درباره برجـام اولویت دارتر و محق باشـد. معیار تشخیص قانون اساسی شورای نگهبان است و دولت باید اجازه دهد که آیا شورای نگهبان طرح مجلس را خلاف قانون اساسی تشخیص خواهد داد یا خیر.

بنابر آنچه گفته شد اقدام کنونی مجلس برخلاف ادعای دولت کاملا منطبق با قانون اساسی است.

۲- بر اساس علم حقوق، برخی از مفاد برجام به مثابه یک «تله» است و چنانچه ایران تعهدات اصلی خود را «تعلیق» نکند می‌تواند پیامدهای ناشی از تله‌ها را بیشتر از گذشـته لمس کند. طرف ایرانی طبق متن برجام، غیرصلح‌آمیز بودن فعالیت‌های هسته‌ای را تا قبل از تیرماه ۹۴ به صورت ضمنی و تلویحی پذیرفته و شورای امنیت سازمان ملل را به عنوان عالی ترین مرجع حل و فصل اختلافات قرار داده است.

از مهم‌ترین دلایلی که اتفاقاً وجوب «تعلیق تعهدات برجامی توسط ایران» را اثبات می‌کند تفسـیر یکجانبه امریـکا- اروپا از متن و روح برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ است که نتیجه آن افزایش هزینه‌های حقوقی، سیاسـی و دفاعی توأم با متعهد نگه‌داشـتن ایران به مفاد قطعنامه- برجام اسـت. برجام و متن قطعنامه ۲۲۳۱، اجازه تفسیر موسع را به طرف‌های غربی داده است تا سـاده ترین فعالیت‌های ایران در حوزه انرژی، دفاعی، نظامی و هسـته‌ای را نقض برجام – قطعنامه معرفی و با ابزارهای حقوقی- سیاسـی، تحریم‌های ضدایرانی را توسعه دهند؛ کما اینکه امریکا-اروپا تاکنون قریب به ۱۰ بار آزمایش موشکی ایران را نقض برجام معرفی و پرونده آن را به شورای امنیت برده‌اند.

۳- اقدام اخیر مجلـس اگرچه با توجه به شـرایط کنونی اقتصادی- معیشتی می‌توانسـت در مقطع زمان مناسب تری صورت می‌گرفت و بر همین اسـاس هیاهوی هواخواهان برجام و ترور دیگرباره سفره مردم و شلیک به قلب معیشـت را در پی خواهد داشت اما «پشتوانه محکمی برای چانه زنی دولت» برای ارائه به جو بایدن برای بازگشت او به برجام است آن‌هم در شـرایطی که تیم مذاکره کننده کشورمان برگ‌های برنده را در مذاکرات طی سـال‌های ۹۲ تا ۹۴ واگذار کرده است. مضاف بر اینکه قانون اخیر مجلس «مدت‌دار» و دارای «ضمانت اجرا» می‌باشد و می‌تواند محرک خوبی برای وادار کردن اروپا به اجرای تعهدات باشد.

۴- طبـق قواعد حقـوق بین الملـل باید تعهـدات «تعلیـق» و نه «لغو» شـود. تعلیق می‌تواند هزینه‌های حقوقی نظیر احیای شـش قطعنامه قبل و احتمالا وضع یک قطعنامـه جدید با محوریت حمله نظامی به ایران را خنثی کند. بنابراین تعلیق تعهدات توسـط ایران می‌تواند از دام‌هایی نظیر «نگه داشـتن ایران ذیل فصل هفتم طبق قطعنامه ۲۲۳۱» و «نظام‌مندسـازی اقدامات هسته‌ای-دفاعی ایران طبق رژیم مطلوب امریکا» ممانعت کرده و ادعاهای تکراری و منطبق بر مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ توسط امریکا- اروپا نظیر غیرقانونی القا کردن آزمایش موشکی ایران را نیز خنثی کند.

در فصل سوم کنوانسـیون حقوق معاهدات وین ۱۹۶۹ و در ماده ۳۱ آن می‌آید: «یک معاهده به حسـن نیت و منطبق با معنای معمولی آنکه باید به اصطلاحات آن در سیاق عبارت و در پرتو موضوع و هدف معاهده داده شود، تفسیر خواهد شد.»

در فصل نخست این کنوانسیون و در ماده ۲۶ نیز چنین قاعده‌ای مورد تأکید قرار می‌گیرد که معنای مخالف این ماده آن اسـت که چنانچه یکی از طرفین با حسـن‌نیت تعهدات خود را اجـرا نکند طرف دیگر می‌تواند تعهدات را متوقف کند.

در ادامه کنوانسیون وین و در ماده ۶۰، شرایط فسخ یا تعلیق اجرای یک معاهده در نتیجه نقض مفاد آن را بیان می‌کند و دلالت این ماده بر آن تعلق می‌گیرد که «نقض یک معاهده توسط یکی از طرفین، طرف دیگر را محق به فسخ معاهده یا تعلیق اجرای آن می‌نماید.»

یادداشت

محمدجواد اخوان

پاسخ پارلمانی به جنایت خیابانی

هر چند جنایت ترور دانشمند هسته‌ای کشورمان، شهید محسن فخری‌زاده زخمی تلخ بر قلب ملت ایران نهاد، اما «طرح اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت از منافع ملت ایران» که دیروز در مجلس شورای اسلامی تصویب شد، می‌تواند التیام‌بخش نسبی این زخم باشد. روشن است که مطابق آیه شـریفه «فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ»، پاسخ قاطع و کوبنده اصلی به این جنایت تلخ باید هم‌جنس و متجانس با عملیات دشمن باشد، اما نباید از راهکارهای سیاسی و حقوقی برای تنبیه دشمن و متحدانش غافل شد.

تصویب این طرح می‌تواند چند پاسخ همزمان به طرف‌های بین‌المللی مؤثر داشته باشد: اولاً به تروریست‌های صهیونیست و امریکایی آمر و مجری این عملیات می‌فهماند که حذف دانشمندان ایرانی، نه تنها خللی در عزم راسخ ملت ایران وارد نخواهد کرد، بلکه فرهنگ شهادت‌طلبی خون جدیدی در رگ‌های پیشرفت ایران اسلامی وارد خواهد کرد. ثانیاً به ساکنان آتی کاخ‌سفید نیز این پیام خواهد رسید که باید طرح متوقف ساختن ایران را با ترفند مذاکره از ذهن خود خارج کنند. دولت‌های بی‌عمل اروپایی که با محکوم نکردن ترور شهید فخری‌زاده، تلویحاً در کنار تروریست‌ها ایسـتادند نیز این پاسخ را دریافت خواهند کرد که باید هزینه همراهی خـود با جنایتکاران و نیز هزینه ندادن برای حفظ برجام را پرداخت کنند. رابعاً برخی غربگرایان داخلی نیز باید پیام این مصوبه را دریافت کنند که دوران گروگان گرفتن معیشت مردم برای وادار کردن به مذاکره پرهزینه و بی‌فایده گذشته و نمی‌توانند داستان تلخ‌فریب افکار عمومی را مجدداً تکرار کنند.

اینک باید به برخی شبهات در این مورد نیز پاسخ داد که غربگرایان مدعی هستند چنین طرحی موجب بازگشت تحریم‌ها می‌شود. اینجا باید پرسید آیا برجام واقعاً مانع تحریم‌ها شد؟ فراموش نکرده‌ایم که برجام را «برای لغو تحریم‌ها» امضا گردید. در واقع برای سنجش میزان موفقیت یک فعل، فهم «نیت فاعل» اهمیت دارد. هرچند کسانی که تا قبل برجام حتی آب خوردن مردم را منوط به توافق می‌کردند، اینک از دستاوردهای اخلاقی برجام سـخن می‌گویند، اما برای عموم جامعه، برجام هدفی اقتصادی داشت. روشن است که صاحب‌نظران اهل دقت نظر حتی پیش از امضای برجام نیز از بی‌فایده بودن توافق در جهت گشایش اقتصادی خبر می‌دادند، اما نشانی‌های غلطی که برخی نخبگان و سیاسیون خصوصاً در مقاطع انتخاباتی به جامعه ارائه داده بودند، کسب این «تجربه تاریخی» را ضروری ساخت. متأسفانه مشاهده می‌شود که کدخداباوران بعد از گذشت نزدیک هشت سال هنوز عبرت نگرفته‌اند و خصوصاً بعد از انتخابات اخیر امریکا به تنظیمات کارخانه خود برگشتند!

یکی از مهم‌ترین چالش‌هـای پیش روی دیپلمات‌هـای مذاکره کننده در جریان مذاکرات منتهی به برجام، شـرطی ماندن لایه‌هایی از جامعه روی انتظار گشایش خارجی اقتصادی بود که متأسفانه این وضعیت ناشی از برخی موضع‌گیری‌های نابخردانه و شتاب‌زده برخی مسئولان اجرایی و نیز متأثر از تبلیغات رسانه‌های نظام سلطه بود. در این شرایط نیز چنین وضعیتی می‌تواند مانع از تصمیم و اقدام منطقی و عقلانی گردد. بنابراین، یکی از اولویت‌های اصلی که همه مدیران و نخبگان کشور باید وجهه همت خود سازند، جداسازی فرمول پیشرفت اقتصادی از تحولات و مذاکرات خارجی است. این مهم تحقق نمی‌یابد مگر با عناصر تأثیرگذار اجتماعی و سیاسی، خصوصاً آنها که پیش‌تر به نحوی در انتظارسازی کاذب به مذاکرات خارجی نقش داشته‌اند. در این راستا از منظر منافع ملی لازم است در برخی موضع‌گیری‌ها برخی سیاسیون و سیاست‌های رسانه‌ای نهادهای تحت تسلط آنها تجدیدنظر اساسی صورت پذیرد.

اگر به هشدارها و انذارهای امام خامنه‌ای در چند سال اخیر با دقت بنگریم، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های معظم‌له روشنگری به جامعه در خصوص بی‌نتیجه بودن اتکای به بیرون و لزوم نهادینه‌سازی نگاه درون‌زا به حوزه‌های مختلف خصوصاً اقتصاد است. اکنون چرایی این دغدغه که در سخنان مکرر معظم‌له تبلور می‌یافت، واضح‌تر شده است. اساساً یکی از اهداف کاخ‌سفید در عبور از برجام ناامیدسازی جامعه ایرانی نسبت به آینده بوده و این معنا در امتداد تلاش پیشین غرب و شبکه همکار داخلی آن برای شرطی نگاه‌داشتن مردم دنبال می‌شود. در وضعیت کنونی آنچه باطل‌السحر این توطئه غربی‌ها خواهد بود، امیدآفرینی برای جامعه در جهت حل مشکلات اقتصادی و معیشتی است. البته این امیدآفرینی دیگر با «حرف درمانی» محقق نشده و نیازمند اقدامات محسوس و عملی اسـت؛ به گونه‌ای که اثرات آن در سفره معیشت مردم مشاهده گردد.

گزیده خبر

رئیس سازمان بسیج مستضعفین:

نوجوانان و جوانان باید در حل مسائل مشارکت کنند

از فضای مجازی باید استفاده حداکثری ببریم. طرح تکمیلی حاج قاسم سلیمانی هم برای دانش آموزان یک میدان نقش آفرینی است و با ارتباط با وزارت آموزش و پرورش این مسیر را به جلو خواهیم برد.

به گزارش خبرگزاری بسیج، سردار غلامرضا سلیمانی رئیس سازمان بسیج مستضعفین در جلسـه شورای هماهنگی و پشـتیبانی بسیج دانش‌آموزی با حضور وزیر آموزش و پرورش، اظهار داشت: حضرت آقا می‌فرمایند امام راحل با تشکیل بسـیج سرنوشت انقلاب را به جوانان سپرد. الگوی به میدان آوردن در بیانیه گام دوم حضرت آقا وجود دارد و ایشـان ۴۰ بار جوانان را مخاطب قرار دادند و دو بار نوجوانان را و ما و آموزش و پرورش می‌توانیم در جهت تحقق این مهم تلاش کنیم. وی افزود: بسیج را یک سازمان تلقی نمی‌کنیم، یک تشکیلات مردمی است که زیر نظر امام امت قرار دارد و با همـکاری وزارت آموزش و پرورش باید رویکردهای تحولـی را در پیش بگیریم و شـرایطی ایجاد کنیم که جوانان به صحنه بیایند و ایران اسـلامی در جهت پیشرفت باشد. سلیمانی افزود: باید حرکت نهضتی انجام دهیم. الگوها ساخته شده‌اند و بسیج یک تشکیلات مردمی است و این ظرفیت وجود دارد که کارهای نهضتی بزرگ انجام دهد. رئیس سازمان بسیج مستضعفین ادامه داد: باید نوجوانان و جوانان ما در حل مسائل مشارکت کنند. با بررسی‌های عالمانه و هوشمندانه باید جوانان را مشارکت دهیم. سردار سلیمانی گفت: از فضای مجازی باید استفاده حداکثری ببریم. طرح تکمیلی حاج قاسم سلیمانی هم برای دانش آموزان یک میدان نقش آفرینی است و با ارتباط با وزارت آموزش و پرورش این مسیر را به جلو خواهیم برد.

قدردانی ۱۷۰ نماینده از اقدامات ضد فساد آیت‌الله رئیسی

نماینده مردم تبریز در مجلس گفت: بیش از ۱۷۰ نفر از نمایندگان بـا صـدور بیانیـه‌ای از رئیس قـوه قضائیـه بـه خاطر مبـارزه با فسـاد در ماجرای خصوصی‌سـازی‌ها قدردانی و تشـکر کردند.

به گزارش فارس در این بیانیه تصریح شـده اسـت: هر چند حامیان تضییع حقوق و اموال مردم با حمایت مستقیم اعمال فشارهای سیاسی یا به طور غیرمستقیم با تمسک به هر وسیله ممکن و حتی درخواست چشم‌پوشی از نقض بین قانون توسط آن قوه معزز، به هر نحو از انحاء سعی در تطهیر مجرمان و محافظت از متعرضان به حقوق ملت شریف ایران را دارند تا اموال به یغما رفته به هر طریق تحت استیلای آنها حفظ شود. رجاء واثق دارد مجموعه محترم قضائیه با حضور حضرتعالی ضمن مجازات مجرمان ذی‌مدخل کلیه اموال غارت شـده از جمله شرکت کشت و صنعت نیشکر هفت تپه، مهندسـی بین المللی ایران ایرتور، شرکت پالایش نفت کرمانشاه و... را به بیت المال باز خواهد گرداند.